

БӨЛІМ: ҚАЗАҚ ТІЛІ

Сыныптағы ауызекі сөйлеу дағдыларын дамыту тәжірибесі: қазақ тілін меңгерудің өзекті мәселелері

ЖАРИЯЛАНДЫ
30.09.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/182677/>

Нуркина Сауле Тогайбаевна

Астана қаласы әкімдігінің

«№22 мектеп-гимназиясы» ШЖҚ МКК

Орыс сыныптарындағы қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі

Қазіргі кезде орыс тілінде білім алатын сыныптарда қазақ тілін меңгерудің өзекті мәселелері байқалады. Көптеген оқушылар қазақ тілінде сөздерді дұрыс айта алмайды, сөйлем құруда қателіктер жасайды және жазбаша жұмыста тіл нормаларын сақтамайды. Мұндай жағдайлар олардың күнделікті қарым-қатынасына да әсер етеді: сыныптастарымен, мұғаліммен, қоғамдық іс-шараларда тілдік қиындықтар туындайды. Сонымен қатар, тіл мәртебесін түсіну деңгейі төмен болғандықтан, балалар тілге деген құрмет пен қызығушылық таныта бермейді.

Сыныптағы практикалық бақылаулар көрсеткендей, кейбір оқушылар қазақ тіліндегі қарапайым сөздерді де дұрыс қолданбайды немесе шатастырады. Мысалы, «сәлеметсіз бе», «рахмет», «кешіріңіз» сияқты күнделікті қолданылатын сөздерді дұрыс айту қиындық тудырады. Ал топтық тапсырмалар мен рөлдік ойындар кезінде балалардың сөйлеу белсенділігі айтарлықтай төмен, сөйлеуге деген сенімділік жеткіліксіз. Бұл олардың коммуникативтік қабілеттерін шектейді және тілдік қорын дамытуға кедергі жасайды.

Практика көрсеткендей, мұндай мәселелерді шешудің тиімді жолы – сабақта нақты қарым-қатынас жағдайларын пайдалану, ойын элементтері мен жағдаяттық әңгімелесулерді енгізу. Мысалы, сыныпта серіктеспен сәлемдесу, сұрақ қою, қысқа әңгіме құру, күнделікті өмірдегі диалогтар арқылы оқушылар сөздік қорын байытады және сөйлеу мәдениетін қалыптастырады. Сондай-ақ, қысқа монологтар жасау тәжірибесі оқушыларға өз ойын жүйелі, түсінікті жеткізуге мүмкіндік береді, сөйлеуге деген сенімділікті арттырады.

Сыныптағы тәжірибе көрсеткендей, қазақ тілін меңгеруге белсенді қатысатын

балалардың бойында тек тілдік қабілет дамып қана қоймай, сонымен қатар ұлттық мәдениетке қызығушылық, ұжымдық жұмысқа ынтасы және адамгершілік қасиеттері де қалыптасады. Мысалы, топтық жұмыс кезінде балалар бір-бірін тыңдап, сұрақ қояды, пікір алмасады, өзара сыйластыққа үйренеді. Бұл тек тілдік дағдыларды емес, әлеуметтік қарым-қатынас мәдениетін де дамытады.

Сонымен қатар, сабақтан тыс уақыттағы іс-шаралар, ойындар мен шағын жобалар да балалардың қазақ тілінде қарым-қатынас жасауына мүмкіндік береді. Мысалы, сыныптық байқаулар, тақырыптық көрмелер мен мектепішілік шығармашылық тапсырмалар барысында оқушылар күнделікті қарым-қатынасқа қажетті сөздерді қолдануды тәжірибеден өткізеді. Бұл олардың ауызекі сөйлеу дағдыларын тұрақты жетілдіруге және тіл мәртебесін түсінуге ықпал етеді.

Қорыта келгенде, сыныптағы тәжірибе көрсеткендей, қазақ тілін меңгеру тек сабақпен шектелмей, практикалық қарым-қатынас, ойындар, рөлдік тапсырмалар арқылы жүзеге асуы тиіс. Оқушылардың тілдік шорқақтығын азайту, сөздерді дұрыс айтуын қамтамасыз ету және күнделікті қарым-қатынасқа қажетті сөздерді меңгерту арқылы олардың ауызекі сөйлеу дағдыларын дамытуға, сондай-ақ тілге құрмет пен қызығушылықты қалыптастыруға болады. Мұндай тәжірибе сыныптағы балалардың сенімділігін арттырып, тілдік мәдениетін қалыптастырады және қазақ тілінің мәртебесін нығайтуға өз үлесін қосады.

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.